

TUOMAS KYRÖ

MIELENSÄPÄHOITTAJA ESKORTTIA ETSIMÄSSÄ

WSOY

TUOMAS KYRÖ
MIELENSÄPAHOITTAJA
ESKORTTIA ETSIMÄSSÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ | HELSINKI

© TUOMAS KYRÖ 2019

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-44232-6

PAINETTU EU:SSA

KORTTI

THIEM KOLEHMAINEN

Itte on minun Suomen pappa, kun ismän iskä kuoli silloin, kun oli räntää ja luikasta. Me mennään Itten kanssa taksilla kouluun ja kirkolle. Itte odottaa, kun minä olen koulussa ja minä odotan, kun Itte on Kivinkisellä. Ne on ismän kanssa riidoissa, mutta ne auttaa toisiaan, kun putket on jäässä. Minä saan pitää lämmilmapuhallinta. Se on hauska sana. Itten punainen auto osaa lentää.

TOHTORI KIVINKINEN

Mies on ollut potilaanani vuodesta kahdeksankymmentäkolme. Hänenlaistensa vuoksi halusin pieneen sysisuomalaiseen kylään jo kandina. Vaikka olen syntjäni pääkaupungista, en ikinä kokenut vetoa asutuskokuksiin tai yksityiselle sektorille. Olen terveyskeskuslääkäri henkeen ja verikokeeseen. Mielelläni ajan huonommalla autolla kuin pääkaupunkiseudun kollega, jos voin auttaa korpikylien isäntiä, emäntiä ja pikkulapsia.

Kyseinen potilassuhde oli alkuvuosina hankala, koska miehen mielestä lääkäriissä ei käydä ja vaivoista ei valiteta. Tilanne muuttui vasta, kun hänen puolisonsa sairastui. Miehen oli otettava vastuu kaikesta, aiemmin oli riittänyt puolikas. Koetin osaltani keventää muutoksen kuormaa, ja sen jälkeen hoitosuhde parani.

Puhuminen keventää mieltä, mutta sen käynnistäminen tuon sukupolven miehestä on kuin löytäisi van-

han traktorin sortuneesta navetasta. Ensin kohde on kaivettava sortumajätteen alta, pestävä, kunnostettava nosturi, voideltava moottori, etsittävä puuttuvat mutterit ja tulpat, eikä sittenkään tiedä kuinka käy.

Vaikein hetkemme oli se, kun mies ei läpäissyt ajolupaani liittyvää lääkärintestiä. Hänen liikkumisena haja-asutusalueelta taajamaan, kauppaan ja puolisoa katsomaan on autosta kiinni. Koko minäkäsitys perustuu itsetekemiselle.

Ajokortin lisäksi vein häneltä palan ihmisarvoa. Oma äitini on samanlainen yhdeksänkymmentävuotias tervaskanto ja luulen, että sieltä minä olen oppinut käsittelemään miestä arvokkaasti, mutta auktoriteettini säilyttäen.

Viime viikolla hän saapui luokseni hyvin erikoisen tapahtumaketjun seurauksena. Miehen auto oli löytynyt muutaman kilometrin päästä hänen kotoaan, naapurin pellolta ja traktorin peräkärystä. Renkaiden jättämien jälkien perusteella auto oli valunut pienen mäen päältä vapaalla vaihteella, ylittänyt ojan, rikkonut lehmiaidan ja valunut karryyn, jossa oli ollut heiniä ja vesitynnyreitä lehmille.

Miestä oli epäilty ajokorttita-ajosta, mutta tutkinnan silminnäkijät ja todisteet puuttuivat.

– Joku muu ajoi autoa, hän sanoi. – Sitä on kaikenmaailman rosvoja liikkeellä. Minä satuin ole-

maan siellä katsomassa Syväsuon kurkitilannetta. Hyvä oli.

Miehen naapuri oli sattunut poikapuolensa kanssa paikalle ja hän oli ilmoittanut asiasta sekä viranomaisille, että miehen aikuisille pojille.

Nyt mies itse halusi ajokorttitutkimuksiin, koska halusi todistaa kognitiiviset ja motoriset taitonsa riittäviksi oman auton ajamiseen.

– Kyllä ei pidä rehellistä miestä epäillä...

Ryhdyin töihin vaikka selvähän oli, etteivät taidot ja aistit tuossa iässä enää palautu saati palaudu.

Testasin refleksit.

Paremmat kuin milloinkaan.

Katsoin silmät.

Kaihin eteneminen pysähtynyt, mies näki pienimätkin kirjaimet. Kuulo, joka oli huonontunut vuosittain, oli palautunut vuoden 2011 tasolle. Kuuntelin keuhkot. Puhtaat. Jouduin tekemään harvinaisen päätöksen.

MIELENSÄPAHOITTAJA

Kukaan sysisuomalainen 85-vuotias ei ole saanut ajokorttia takaisin. Kyllä en ole ikäni, minä olen minä. Poliisivirkamies tutkaili lappua ja otti puhelun Kivinkiselle. Pitkään sai odottaa ennen kuin tuli valmista.

Tietenkin läpäisin testit, koska olin harjoitellut paremmin. Tein keppijumpan, vahvistin kuminauhapuristuksilla käsivoimia. Iltaisin täytin ristisanatehtäviä ja luin Suomen Kuvalehteä ja venäläisiä klassikoita, että aivo virkosi. Olisin katsonut television tietovisailuja, mutta nykyisin niissä mitataan tyhmyyttä eikä viisautta. Ostin apteekista kalanmaksa- ja vitamiinitabletteja, jotka tehostavat muistia. Refleksejä harjoittelin lyömällä vasaralla polveeni.

Olin läpäissyt sekä teoria- että ajokokeen ensimmäisellä yrityksellä, silti poliisi vei luukusta työntämäni paperin takahuoneeseen.

Muistutin olleeni rakentamassa poliisitaloa vuonna

kuusikymmentä ja yhdeksän ja tunsin hänen setänsä Juoppo-Manun. Minä tein putkahuoneisiin tuplavalut. Nyt sellejä ei kuulemma enää ollut, lähin löytyi Sysi-Suomen kasvukeskuksesta ja entiset putkat toimivat nykyisin paikallisen marjayrittäjän kylmiöinä. Ainoa järkevä kehitys meidän kylällämme vuosikymmeniin.

Koulutaksi odotti pihassa, kuljettajamme on kotoisin Kaksoisvirtainmaasta, missä hän toimi ranskan kielen opettajana. Minä en osaa arabiaa enkä ranskaa, joten tutustuimme musiikin avustuksella. Kuski laittaa hippaisupuhelimestaan oman suosikkinsa, jonka jälkeen minä soitan Tepon Jaakkoa tai Klusilan Harrin Hanurivuodet.

Lisäksemme autossa oli Kolehmaisien taimaanialaisen rouvan poika, joka käy neljättä luokkaa. Näytin kiiltelevää ajokorttiani hänelle ja lupasin lähteä kuskiksi pojan sählypeliturnaukseen, jos Kolehmaisella on kohmelo ja äidillä marjanpoimimiskiireet. Matkalla voisimme käydä katsomassa pitäjän vanhinta mäntyä. Poika pyysi kortin nähtäväkseen. Kyllä ei ole mikään postikortti se, katso tarvittavalla varovaisuudella.

– Onks Eskortti oikee auto? Se näyttää leikkiautolta. Mä oon aina luullu, että se ei oo oikea. Miks se on niin vanha? Senkö takia se myydään.

Kyllä ei ole vuoden seitsemänkymmentä ja kaksi

auto vanha vaan uusi. Aina on mennyt katsastuksesta ensimmäisellä lävitse.

Myydään?! Kuka muka myy?

– Iskä sano että sun pojat myy sen Pirkolle.

Pirkolle?!

– Kato nyt, tuolla ne on sun pihassa. Punanen auto ei ole.

PIRKKO HARTSILA

Ostin veljeksiltä vähän ajetun, paljon kiillotetun, rakastetun yksilön. Toinen oli ylänappi kiinni ja rahat käteen -tyyppinen bisnesjannu ja toinen näitä sylitettäviä raasuja.

Olin metsästänyt kisiä kymmenen vuotta, siinä oli nitkutusvikakin. Ajan jökkisluokkaa ja vaikka autot menee ruttuun niiden pitää näyttää joltain. Muut jää jo startissa katsomaan, että aijjai, Pikellä on tuollainen mylly.

Escort näyttää paremmalta kuin Kupla. Joka kesä käytiin iskän kanssa Suurajoissa katsomassa, kun Mikkola polki Foordia sorateillä. Rakastuin samana kesänä Michelle Moutoniin, Tintti Wegeliukseen ja Henri Toivoseen.

Löin hallilla tarrat autoon ja lähdin pellolle testaamaan. Olin ostanut peltotilan navettoineen pilkkahintaan. Vanhasta kaurapellosta tein kahden kilometrin

ajoradan. Navetassa on huoltotilat ja Eerikalla lantassa valkosipuliviljelmät. Suunnitteilla on sirkkatarha, mutta se on nyt Valvirasta ja rahoituksesta kiinni. Eerikan mielestä maailman ruuantuotannon tulevaisuus on hyönteisproteiinissa, mutta voin tunnustaa olevani sikaihmisä.

Kolmevuotissuunnitelmana on löytää sponsori ja siirtyä rallicrossiin, joka on tulevaisuuden laji. Se mahtuu stadioneille toisin kuin pitkien siirtymien ralli.

Ajoin kolmatta kierrosta, kun pellonreunaan ilmestyi ylänappikaverin hybridi-Audi. Olin parantamassa kierrosaikaa monella sekunnilla, sillä pystyi ottamaan sivuosumia männynkylkiin ilman, että matka pysähtyi. Perä totteli asiallisesti. Pidin myllyn käynnissä, mutta jarrutin niiden viereen. Veivasin ikkunan auki ja nostin kypärän visiirin ylös.

Kain ja Aapeli vinkuivat, että kauppa pitää perua, koska isä haluaa auton takaisin.

Tuskin perun. Tutkikaa autorekisterikeskuksen tietoja. Auto on minun vaikka etupenkillä kuinka istuisi karvalakkipappa tippa linssissä. Kyse on mun ja Eerikan tulevaisuudesta ja sitä meillä on jäljellä helvetisti enemmän kuin papparaisella. Käskin niitä katsomaan netistä, kun voitaa rallicrossin maailmanmestaruuden.

Pappa räjähti.

MIELENSÄPAHOITTAJA

Ihmisen ainoaa autoa ei myydä!

– Interventio... Hessu selitti. – Alkoholisteillekin täytyy tehdä sellainen...

Kyllä ei olla alkoholisteja, kyllä ei nuoriso puutu vanhempiansa elämään ja tekoihin. Kaikki oli pelkääntään hyvin. Nyt kaikki on huonommin kuin talvella kolmekymmentäyhdeksän.

Sydämeni hakkasi ja aivot toiminta lakkasi. Pekka kysyi, kävisimmekö pullakahveilla rauhoittumassa. Täytyy olla mielenvikainen, että ajaa autolla päin puuta.

Pyysin Pekkaa viemään minut heti kotiini. Jätin heidät hyvästelemättä, suljin ovet ja verhot, istuin kiikkutuoliin ja päätin pysyä siinä kuolemaani saakka.

Kumpikaan niistä ei ollut enää minun poikani eikä naapurini ollut minun naapurini.

KOLEHMAINEN

Naapuria tai autoa ei näkynyt pihassa. Savu ei noussut piipusta, silti talossa oli öisin valot. Otin mäyräkoiran kainaloon, tykkään enempi pulloista kuin tölkeistä ja ylitin tontin rajan.

Naapuri ei ole helppo mies, mutta jos sota alkaa ja tarvitaan patruunankantajaa niin tiedän kenet otan kaveriksi.

Meillä päin katsotaan naapurin perään, vaikkei se haluaisi. Lisäksi hän tulee juttuun rouvani kanssa, vaikka minä en aina tule. Käyvät marjassa, puhuvat ruoka-asioista ja niillä on yhteinen lempiohjelma televisiossa. Se missä julkisuuden tyypit tanssivat oikeiden tanssijoiden kanssa ja Jorma antaa heille pisteitä.

Meidän kylällä ei lukita ovia, joten menin sisään huhuillen pitääkö varautua ruumiisiin tai kirveeniskuun. Olen löytänyt kolme kalmoa kylmistä taloista, eivät haise eivätkä tunnu pehmeältä.

Naapuri istui pimeässä huoneessa kiikkutuolissa ja käski minua poistumaan. Hän sanoi, ettei uusi ole koskaan niin hyvä kuin vanha. Laitoin tuomani soijamuhjun mikroon lämpenemään ja kysyin, nytkö hänen rouvansa sitten kuoli.

– Ensimmäinen on paras. Ensimmäistä ei enää ole.

– Rouvaa?

– Autoa.

Otin ruoka-astian uunista, jaoin kastikkeet ja riisit lautasille. Naapuri ei suostunut syömään vaan heitti minulle autonmyyntilehden ja sanoi, ettei koko Suomenmaasta löydy samanlaista. On vuoden seitsemänkymmjentäkolme malli ja vuoden kuusikymmentyhdeksän malli, ei yhtäkään seitsenkakkosta Eskorttia.

Naapuri pitää itseään viisaana, vaikka on melko tyhmä. Minä olen tuonut Saksasta neljä autoa. Kuuden tonnin mersulla tekee kaksi tonnia voittoa. On uutta, vanhaa, keski-ikäistä, manuaalia, automaattia, bensakonetta, dieseliä, sähköä, pluginiä, nahkapalleilla, hierovilla penkeillä, kromivanteilla, jumalauta vaikka puukuorisista varreja tai ensimmäisen maailmansodan tankkeja.

Kirjoitin naapurin taplettikoneen hakukenttään saksalaisen automyyntisivuston nimen, sitten Ford ja Escort ja vuosiluvun. Näytölle lävähti tusinan verran tismalleen pyydettyjä autoja ja pienillä muutoksilla parisataa vaihtoehtoa lisää.

– Saksa on kaukana, naapuri sanoi.

Eikös Tarmo asusta siellä? Soita Tarmolle. Se auttaa kyllä.

– En soita. En puhu. Minä haen auton itse.

”Lähdin
hakemaan
Eskorttia,
löysin
Tarmon.”

Mielensäpahoittaja on menettänyt rakkaimpansa, vuoden 1972 kulkupelin. Lähin samanlainen löytyy Saksasta, joten karvalakkijäärän on pakattava matkalaukuun perunat, termos ja maantiekartta.

Sysisuomalainen maalaisjärki joutuu koetukselle, kun Escort Service ei olekaan auton merkkiliike.

Hakumatka muuttuu pakomatkaksi, jolta löytyy jotain kauan sitten kadonnutta.

”Meistä kahdesta minä olin
maailmanmies, hän oli kotimies.”

TARMO

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-9510-44232-6